

Ára 80 fill.

Hírlapbélyeg használatát a bratislavai postaigazgatóság 25.857/III. a - 25. 28. X. 25. szám alatt engedélyezte. Podávaci poštoy úrad Nitra.

NITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Megjelenik vasárnaponként. Előfizetési ára egész évre 40 Ks, félévre 20 Ks Külföldre 60 Ks. évenként.	Alapította: Dr. TÓTH JÁNOS. 1935-ig szerkesztette: Dr. FRANCISY LAJOS.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nitra, Piarista-utca 22. szám, földszint. Hivatalos órák: hétköznap reggeltől estig.
Negyvenkilencedik évfolyam	26. szám	Nitra, 1941. július 6.

Nitrai hangulatok.

Irta Szathmáry István.

Nitra a hangulatok városa. 23 éve nem láttam. Elérhetetlenül messzi életem, mint valami ködfátylas álom. De csak most szerelem igazán. Akárcsak a felnőtt ifjúságot, amely visszahezhatatlanul tovaröppent.

Valahányszor a várra tekintünk, a történelem megelevenedik előttünk: török és tatár, kuruc és labanc hadak roborogását halljuk. De a poétaszem különösen ezt a feledhetetlenül szép, színpompás ragyogású jelenetet látja, amikor Rákóczi vezérőrnagy fejedelmé a vár alatt elterülő síkon találkozik hitvesével, Hessen-Reichsfels uralkodó hercegének szépséges leányával, Amália Sarolta hercegnővel. Ujjak felé robbog a hatlovas fejedelmi hintó. Mellette ménjelkkel ércszoborrá váltan vágatnak Ocskay brigadéros farkasbőrös deli huszárai, Bercsényi és az úriak főúri díszben ragyogó csapatja. Ujjak határában karabélyos század sorlúze fogadja a fejedelmi gyönyörű asszonyt. A karabélyos század kapitánya, aki párduccacagányt visel, kivonja karáját s ösztönöz Bercsényivel. Pár pillanatra a kapitány már fejedelmi pompa bíbor díszében ragyog, a hintó mellé vágat és megcsókolja édes asszonyát, Rákócziét. Zordon, marcona kurucok könnyes mosollyal nézik a felséges jelenetet. Rákóczi a felesége oldalán kurtók zengése, dobok pergése, a nép és a hősi gárda örömtűjongása mellett robbog fel a nitrai várba. Rákócziék itt felújult mézes hetel, a kuruc ragyogás, történelmi pompa egymást felváltó nagyszerű jelenetei a nitrai várat a Rákóczi-kulcs egyik legszébb zárandokhelyévé avatják.

A történelmi hangulat palinás szépségével diadalmas versenyre kel a nitrai táj változatos képe. A róma és hegy szinte szimbolikus ölekezése. Hányszor gyönyörködtem a Zobor csúcsáról etém társuló pazar kiállításban. Alattam a Nitra kanyargó, szöke vize, a messzi távolban a Vág ezüstösen kigyózó estkja. Észak felé kéklő hegyormok szakadatlan láncozata. Magát a városi végei nem érő, smaragd színű rétek veszik körül. Csupa poézis a békák tavaszi hangversenyétől a szénakaszálás bódító illatáig. S ha ez a végtelen rétség tavaszi áradáskor víz alá kerül, Nitra valóságos fengerpart város illuzióját kelti.

Nitrának már 23 évvel ezelőtt is teljesen városias képe volt. Nem volt még nagyváros, de már túlnőtt a kisvárosra. Karsú tornyai az egyházi műkészekben gazdag püspöki székesegyház és palota, piaristák

temploma és gimnáziuma, a vármegyeháza barokk palotája, mind évszázados kultúráról tanuskodnak. Az aszfaltozott és követelt utcasarok, esténként felragyogó kávéházak, rendes liszta szállók pedig a modern civilizáció minden kényelmét nyújtják az iderándult idegennek. Ennek merő ellentéte a felsőváros: a középkor csendje, aszkéta hangulata csapja meg az embert, amint a vasrácsos ablakú kanonoki házak között sétál. A püspöki könyvtár egyike a legszebbeknek, amiket életemben láttam.

A városképnél is érdekesebb és vonzóbb volt a nitrai társadalom. Nitra mindíg híres volt szép asszonyairól. Sehoh a föld kerekén annyi szép nőt nem láttam Bécsből Párisig, Berlinből Nápolyig. Ennek okát abban a szerencsés fajkeveredésben látom, amely ott a magyar szlovák nyelvhatáron virágozott ki a legszebben.

A nitrai polgár kedélyes és vidám, nyíltszívű és vendégszerető. Azzá teszi a Zobor hegyének lankáin termő gyönyörű nedű. A Zobor venyigés hegyoldalánál, hívatagó nyaralóknál, fülemledalkól és rigófültől hangos kerfjeinél bájosabbat képzelnem sem lehet. Hát még a nitrai szüret. Amikor a lútról pattant magyar menyecskek és lányok vidám nótaszó mellett szedik a szőlőt. Mert a Zobor hegyének déli oldalán csupa magyar falu terül el. A zabori szüret ugyanolyan hangulatú, mint a mátrai. Emlékeim a zabori szürethez fűződnek. A zabori tölgyerdeje őszi pompájában ragyog odafönn. Ideleln zeng a nóta. Benn a villa dűsan megrakott asztalánál meghívt baráti társaság szórakozik. Szépséges, kacagó, szöke asszony töltögeti a gyönyörű bort. Legtöbbszörre a hajnali órákig. Csoda e hegy a budapesti korzó ragyogó világából is odavágtatott a lelkem, és megfermett benne a nitrai nóta: „Édes szöke asszony, ott a Zobor alján.” A zabori szüret a nitrai hangulatok koronája.

Nitrai hangulatok, be szépek be álomszerűek vagytok. Multján mereng emitt a sziklavár. Amott a zabori venyigés hegyoldal csalogat. A Nitra kanyargó vizétől körülölelt szigeten egy pelyhesállú diák Horácius ódját szavalgatja. Valóban én voltam-e az a diák?

Hatóságilag engedélyezett ingatlanforgalmi iroda Nitra, András domb 4. Köszelít ingatlanok adásvételét. Tulajdonos Pulcz Jenő.

Nedves falak szárazzá tétele teljesen egyéni, eredeti módon. Minden más, eddigi módszert és eljárást felülmúl. Keresse fel tehát bizalommal a jó hírű Spayina István céget, Váralja-u. 35.

A nitrai ucca

Társzekér tele ronggyal.

Egy társzekér halad előttem. Tele van ronggyal.

Dróttal kockákba préselték a rongyokat, apró, egyforma kockákba.

Egy rongy-nagykereskedő szállítja őket a vasútra, így szokták eladni, összefűzve, összeszorítva.

Napsugár csókolja a kocsit és felragyog a sok szín piros, sárga, lila szírványára.

Ezeket a rongyokat összevásárolták, aztán válogatás nélkül egymásra bilincselték. Szín, minta, anyag mellékes — a rongy kockába sűrűsödött.

Nincs most különbség.

Ott egy béli belépő selyme ábrándozik a benne megült illatokról, itt egy koldús posztózekéje nyöszörög, amit valaki talán egy árokban felszedett és néhány fillérért eladott.

Régi uniformis csukaszürkéje barátságosan simul egy viharvert fekete nadrághoz, egyformák most a drótsövény mögött.

Kék női nyári ruha, csupa hab, valaha átfetsző volt, szétment, eladták — most kacéran húzódik egy barna télikabáthoz.

Komoly, sötét szalónruha, ki tudja, hány ünnepélyen szerepelt, alázatosan meghajolva, ha magasabb rang terpeszkedett előtte és keményen magát kihúzva, ha alárendeltjére kellett ráripakodni. Most hallgat, végkép elnémítva, észre sem veszik, mert kiszállt belőle a hatalom, egyéniségének, sikerének egyetlen titka.

Táncos jelmezt látok az egyik riktó rongyban, eldobta úrnője, mint akit szintén eldobott az élet.

Szellőden egymásra hajolva, mint a tolonc-kocsiban a foglyok, ülnek itt a rongykockák, csupa érdekes sors, csupa kis tragédia.

Egyformák mind a megsemmisülés előtt, melyből új életre fognak kelni.

A színek még felvirulnak a nap megbozátó kegyelmében, aztán néhány nap múlva vége minden különködésnek. A gyár szétfoszlato, átszövő kerekai sem kérdezik egy rongytól sem, mi volt azelőtt, felebbezésre való tekintet nélkül eldöntik, milyen rongyból micsoda lesz. Rabruha, vagy pizsamaselyem.

A kutya meg a ló.

Egy falusi szekere állt meg az egyik bolt előtt. Gazdája betért, a lovak ott vesztegeltek. Két sovány ló, úgynevezett „gebe”. Elnyúlt, kihatott állatok. Munka, ostor és istálló, ez egész életük.

Nitrianska ľudová banka
(Nitral Népbank)

zálogkölcsönosztálya előnyös kölcsönöket folyósít arany, ezüst ékszerekre és drágakövekre a legkisebb összegektől a legnagyobb összegekig. A bankosztály vállal átutalásokat és külföldi kifizetéseket nagyon jutányosan és rendkívül gyors lebonyolítás mellett folyósít bekebelezésre, személyi hitelt kölcsönöket stb.

Hirtelen egy gazdátlan kutya termett a lovak elé. Lompos kuvasz, hizelgő és alázatos. Fel sem tűnt volna ez a csoport, a lovak meg a kutya, ha —. Ha a kutya meg az egyik ló nem „csokolózott” volna. Hihetetlen dolog, de igaz. Ismerték már egymást, egy faluból voltak-e, a szekérrel együtt jött a kutya Nitrára, nem tudom. Véletlenül találkoztak? Az a kis szeretet, melyet mind óhajtunk, terelte őket össze? A kutya szelíden, óvatosan belekapott a ló szájába.

Akkor jött a pecér — a dróthálóval. A kutyának még nyakörve sem volt, nem, hogy rézbélyeg bizonyítaná, hogy megfizette adóját. Egy pillanat és a mit sem sejtő kutya torkára szorult a drót, a másik pillanatban már az ott nyitva álló kocsiba dugták, a többi kutya közé. Bambán tűrte — mit is tehetett mást — hogy vigyék a vérpadra.

„Csók” től az elhurcolásig rövid időbe kelt. Azt a kis szeretetet, amelyet életében talán először talált meg, mindjárt el is veszítette.

A kis koldusok.

Nem lehet rájuk haragudni, olyan kedvesen csinálják. Gyanútlanul sétálsz az utcán, találkozol egy ismerős hölgygel, kezét fogsz vele, beszélni kezdesz, egyszerre látod, hogy még valaki áll melletted és hogy félig értelmellenül duruzsol — nem a füledbe, oda nem ér fel, hanem az oldaladba. Toprongyos kis fiút veszel észre, arcát komolyan szeretné összehúzni, de nem sikerül, a színészkedés még nem való neki, a ráncok mögül kicsillan dévaj mosolya. El akarod hessegetni, mint egy bosszantó legyet, de tévedsz. Emberedre akadnál. Tudja, hogy ő most a kellemetlen — ez a fegyvere. Ha magánosan mentél volna, nem bántana, így azonban, hogy női társaságban vagy, makacsul üldöz, mindaddig, míg belátod, hogy ellenállásod céltalan. A legkisebb pénzegységgel megelégszik, de ha nem adod, végigkísér a korzón. Nem szeretnél neveléses figura lenni, mit is gondoljon felőled az a hölgyismerősöd, hogy olyan fukar vagy, te, az állítólag híres gavallér. Már-már ő nyulkál a sétatáskájába, de megelőződ. Azt hiszed, hogy feláldozott tíz fillérrrel megmentetted a nyugalmadat, Mennyire tévedsz! A kis fiú ugyanis egy — konzorcium tagja. Néhány pillanat múlva értesítette társait, jön egy második, egy harmadik kis fiú. Sorba érkeznek, ugyanazzal a lélektani hangsúllyal, képtelen vagy velük szemben, hiába próbálsz ellenállni, előbb utóbb engedni fogsz. Legokosabb, ha mindjárt lefizeted a „büntetést”. Mikor mind megkapták a „járandóságukat”, szétzaladnak. Nyomor? Éhség? Nem hiszem. Szülei talán nem is tudnak róla. Inkább afféle sport az egész, melyik tud több pénzt szerezni a járókelektől. Mintha azon versenyznének, ki ló több gólt. Az egész zsákmány, amit learatnak, nem több néhány fillérről, nekik azonban sokat jelent. Cukrot vesznek érte. Sok vérmesebb úr — nő soha! — valósággal kikel magából, rendőrséget emleget, hogy tűrheti ezt a „város”, a legtöbb ember azonban belenyúl a zsebébe. beletörődik sorába, a kis koldus győzött.

Rövidesen megjelenik

Mártonvölgyi László

legújabb könyve, mely

„Emlékek földjén“

cím alatt világít be Szlovákia mondavilágába s fellárja az omladozó romok és régi udvarházak édesbús meséit.

Ára 35 Ks. — Megrendelhető a „Híd” szerkesztőségében és lapunk kiadóhivatalában.

Omladozó vén vár . . .

Omladozó vén vár a faluszélen . . .

Nemes urak lakták valamikor régen

Komor ösatyáim poharaztak benne
Szomorúan halkán minden áldott este.

Nagynéha fegyverzaj verte fel mély csendjét,
Sisakos vitézek jarták be a kertjét.

Olyankor aztán élénk volt a tája,
Nappal harci torna, este nóta járta.

Most már bontogatják a vén ősi fészket,
Könnyes szemmel néztem e szomorú képet

Fáj, hogy olyan durván rotnak a szent
[rögnek,
Hová ösanyáim megpihenni jöttek.

Szomorú köhalom künn a faluszélen . . .
Kései unoka már most hová térjen?

Kecskeméthy Marianne

Pillanattfelvételek.

A napokban Bratislavából utaztam hazafelé a délutáni vonattal. Kb. 4—5 állomással Báhony előtt felszállt a vonatra egy kb. 60 évesnek látszó öreg nénike valami frissen varrt úrinői ruhával. Letelepedett velem szemben és mindjárt meg is kérdezte, hogy ez a vonat megy-e Báhonyba. Ezt olyan hangsúllyal kérdezte, mintha Báhony Párizs lett volna. A vonat elindult és a nénike elbőbiskolt. Nagyot lökött rajtuk a megálló vonat az első kis állomásnál, amire ő felriadt és megkérdezte: „je to už Báhoň?” Ezt a kérdést négyszer ismételte meg, de mindannyiszor megnyugtattam őt, hogy nem az! Az utolsó állomásnál azonban már dűbbe gurultam, mert még négy állomást sem tudott ujjain összeszámolni. Térdreszkette valótta be multját, ugyanis ő még életében soha vonaton nem utazott! — Hát ilyen esetek is vannak máma Középeurópa szívében. Megbocsátottam neki felesleges zaklatását!

A múlt hónapban küldtem el 75 éves szolgálóasszonyunkat, egy totális falusi komenciós cselédet, aki régebben 12 holdacska szerzett össze férje révén, de közben amerikkás lett. Férje elszabadult tőle Amerikába. Egyszer kétszer írt neki, de azóta vége lett minden postai összeköttetésnek. Végre is az öreg 4 leányának elosztotta vagyonát per: 3 holdankint haszonélvezet fejében és beállt hozzánk szolgálónak. Nyolc hónapig volt nálunk! Anynyi pókot, annyi szemetet termelt, annyi kárt csinált, hogy az szinte hihetetlen, dacára ennek mindig fizetésfelemelésért erőszakoskodott, jóllehet munkaadói kitértek még a kötelező betegsegélybiztosítás elől is.

Ez az öreg paraszti módon még mindig keresni akarna az intelligencia nyakán — azokon, akik becsületesen megfizetik még a gyenge munkáját is. Vigyázat a lelki parasztoakra, mert a következőket mondotta nekem öreg szolgálóm (negyedintelligens): mire való az ujság? (A Kat. Noviny-t tettem elé!) Csak a kiváncsi emberek részére való, akik nem elégednek meg az imakönyvvel és az énekkönyvvel és az emberek híradásaival. Hát ez az ő véleménye, de akkor hol marad a keresztény kultúra? Vajjon kiürülne-e az ő zsebe, ha már olvasni tud és hetenkint egy olcsó katolikus lap megvásárlásával terjesztené Krisztus Királyságát? — Ez kizárólag az ő dolga! Nem szólok bele! De viszont tiltakozom az ellen, hogy egy ilyen naiv, tudatlan lélek imakönyveinek árnyé-

kába bújva hitelt adjon a bujtogatók ármányos szöbeszédeknek.

Húsz évvel ezelőtt történt, hogy kiránduláson voltam egy társasággal a ma sokat emlegetett Javorinán és Ždiáron a pünkösdi ünnepeken. Közben meglepett bennünket egy hirtelen — váratlanul jött vihar. Bemenekeültünk egy favágó házába és ott ragadtunk három napon keresztül. Az első nap tejet adtak reggeli, ebéd, vacsorára, krumplival. A másik napon krumplit tejjel és vízzel hígított gabonapálincát szolgáltak fel a szoba szegletében összeszórt alomszalma tövében a pusztaföldre. Így is jó volt, mert a sziklás fenyvesekkel körített hegyek között sasoknak éreztük magunkat, vagy félig vad embereknek. Miért? Mert a háziasszony analfabéta volt. Jóllehet szabad-óráiban mindig varrogatott, életében soha még egy varrógépet se látott, de azért mégis mégis imádkozni nagyon tudott. Sőt 13 éves favágóinas fiát is úgy tanította, hogy naponta teljes krumplis vacsorája után megcsókolja az asztalsarkát, keresztet vessen magára és hálát adjon a jó Istennek azért a sok csekélységért, amellyel megáldott. Milyen boldogok az igénytelenek odafönn a hegyekben és mennyire szerencsétlenek idelen a völgyekben! Miért?

Azért, mert ideleln is ismerek egy 60 éves felüli analfabéta nénikét, aki egyéb megélhetés híján anyósának szegődött intelligens menyéhez, aki rövidesen ráunt és eltanácsolta házából. Az említett nénike később beszegődött mindenesnek Nitrán egy még öregebb nyugdíjas nénikéhez és azóta házvezetőnek érzi magát. Parancsol háziasszonyának, külön cselédet tart, etet-itat mindenkit: nem a saját pénzből természetesen, hanem a máséból. (Közben terciárius is lett!)

Ezek a rövidre exponált fényképfelvételek hűséges tükröképei az elhanyagolt közelmúltnak mindenféle tekintetben. Nehéz ezeket a filmeket a fotografus sötétkamarájában úgy előhívni, hogy valakit meg ne sértsek, pedig igazán nem ez a szándékom. Én mindig csak arra gondolok, hogy templomaimk szöszékeiről napról-napra többet szeretnék hallani a Katolikus akció praktikus megvalósításáról és egyáltalában a nevelés, az oktatás, az elméleti jótanácsok mellett praktikus életrecepteket szeretnék magamba szívni, — olyanokat is, amilyenek a Nitramegyei Szemle minden heti számában megtalálhatók a közjó érdekében. Mert mi a Katolikus akció végeredményében? . . . Közjól! Az a keresztényi és nemzeti közjó, amelyért a Nitramegyei Szemle elindulása óta a mai napig szakadatlanul küzdött és harcolt. D.

A Sindolka dombján. — Góll! Idáig hallatsz a szigeti sportpályáról, s reszket a levegő az ujjongó sportrajongók lármájától. Napsugár borítja el a rétet, az országutat, az épülő új hidat. A kép, ki tudja, hány ezer év óta ugyanaz. A nép most is özönlik a Zoborra az ősi szigeti úton. Ahoi most állok, kiszlítta a fűvet a nyári nap tüze. Fakó és poros. Most tűnik el a nap. Csodálatos látvány, amint véres karikat tűz a távolban elenyésző hegy fejére. Egy ideig még villog, még küzködik a vörösarany abroncs, aztán egyre sárgábban hull, hull az éjszakába, a feledés, a megsemmisülés örök tengerébe . . .

Dr. Faith legújabb két könyve. „Nitra Arany Könyve” és „Nitrai Fejfák” még kapható és kötetenkint 20 koronáért megrendelhető lapunk kiadóhivatalában is.

Vasárnapi levél

Fontos tudnivaló

Az Egyesült Magyar Párt főtitkári irodájai Nitra, Kapitulská u. 22. sz. alól (Rutkovsky-féle ház) a szemközt levő dr. Fratriš-féle házba, Kapitulská u. 15. helyezte át.

A múlt összeköt.

A levelek tartalma mindig körülbelül egyezett: „Nitrai származású ember vagyok, szülővárosomat még ma is úgy szeretem, csüngök rajta, mint régen, mikor még a nitrai gimnázium tanulója voltam. Különösen az érdekel, hogy ki halt meg a régiek közül, kinek a sorsa hogy fordult. A visszaemlékezés számai örökre a kedves városhoz fognak kötni és evégből megrendelem b lapjukat, mint az egyetlen,

megaranýozza hátralévő életünk napjait.”

Igen, a múlt visszazokkolt járni. Az egy fészkekhez való tartozás örök időkre összeköti minket, őspolgárok a várossal és egymással. Éppen azért olyan mértékben megértjük az elszakadt nitralak fájdalmát, ha egy régi jó nitrai barát elhalálozásáról olvasunk, mint ha minket arról értesítenek, hogy valamelyik elszakadt nitrai örök időkre elhagyta ezt a sáros földet.

Sajnos, az utóbbi időben mindgyakrabban lehet régi nitralak haláláról olvasni. Pusztulunk, vesszünk, soraink ritkulnak és igaz az a mondás, hogy ha nitralval akarunk találkozni, akkor menjünk a temetőbe. A mai szeretetlen világban, mikor a háború fúriái dühöngenek és minden egyes kiejtett szóra argus-szemek örködnek, nagyon helyes és helyénvaló, ha kifejlesztjük lelkeinkben az egymás iránti szeretetet, kiölünk belőle minden más érzést, ami az ellentétek szíjja.

Kevesen vagyunk, fartsunk össze valóságban, nemzetiségben, legyen az akár szlovák, akár magyar, mert csak a gyengék tulajdonsága a széthúzás.

Risnyovszky Endre.

Nitrán is nagy divat a bicikli.

Mindenki tudja, hogy egyre többen és többen bicikliznek. Öröm ez a sport — egészségesen nyugalmasan végigsiklani, sokszor a fülledt utcákból a természet ölébe. Régi nitralak még emlékeznek arra, hogy a múlt század nyolcvanas éveiben milyen hűhót keltett az első kerékpár megjelenése. Ugyanakkor feltűnt a kettős bicikli, vagyis tandem is. Egy úgynök és neje voltak az első tandemzők. Az első női biciklista Nitrán egy úri szabó júniól temető felesége volt. Akkor a bicikli olyan társadalmi esemény volt, mintha ma valamelyik polgártársunknak saját repülőgépe volna. Ma a bicikli már nem fényűzés. Egyszerű, olcsó, praktikus közlekedési eszköz lett. Az élet türelmesebb irama hosszabb tempót kíván. Legújabb népszerű lett a fiatal lányok közt is. Ha az ember megáll az utcán, nem múlik el perc, hogy egy-két bicikli ne suhanna el mellette. Az északi országokban még nagyobb a bicikliforgalom Svéd-, Dán és Norvégországban rekordot ért el. Kopenhága híres arról, hogy ott mindenkinek van kerékpárja. Az utcán nem is látni mást, mint kerékpárost. A 4 éves gyermektől a 70 éves nagymamáig mindenki

nyeregben ül. A puritán, lábbal hajtott bicikli előkelő változata a motoros kerékpár, ennek is sok híve van Nitrán, ami főképp ifj. Hullyák Lajos törekvő polgártársunk érdeme. Általában a nitrai bicikli kereskedők példás figyelemmel szolgálják ki vevőiket.

Halálozások. Végfelenül meglepett a hír, hogy Tóth Béla nyug. okleveles gazdasz Magyarországon váratlanul elhunyt. A megboldogult hosszú éveken át Nitrán tartózkodott, hisz neje nitrai származású. A szlovák állam megalakulása előtt Érsekuvárott élt. Kitűnő szakértő hírében állt és az esztergomi érseki bírókokon teljesített szolgálatot. Az elhunytban Rolfes z Bernát földbírókos, az egyesült magyar párt helyi elnöke sógorát gyászolja. Nyugodjék békében.

Schusztler Tivadar †. A napokban hunyt el Nitrán hosszú és fájdalmas betegeskedés után életének 57 ik évében Schusztler Tivadar, a mostani župný dom megbízható gépásze. A megboldogult megbízhatóságáról, szolid és szerető családi életéről közismert volt.

A zobori nagy borospince.

Úgy vagyunk már vele, hogy a sűrűn látottak, bármennyire is legyenek érdekesek és értékesek, köznapikká, szürkékévé válnak előttünk. Nem méltatjuk figyelmünkre.

Ősi Zoborunk, városunk gyöngye talpán, a gazdasági szakiskolával szemben, talán nem is tűnik fel nekünk az az emeletes ház, mely öregbetűs feliratóval elárulja, hogy hatalmas boros pincék terülnek el alatta.

Mióta hivatásos kezekbe került, érdekes érdeklődni iránta s végigsétálni labirintusos területén.

Mindjárt egy széles, nagyméretű helyiség fogad bennünket, mely rendbe elhelyezett gépeivel tudunkra adja, hogy a borok földalatti hazájába léptünk, amit már maga a terjedő borillat is elárul.

Feltűnik azonnal a nagy teljesítményű borprés, mely transzmisszióval bekapcsolva a három villanymotor egyikébe, a szőlőzúzóban összeförögt szőlőszemeket kisorsolja s mindjárt kétféle szőlőt csurgat elkülönítve, egy tisztát s egy zavarosabbat, mely a gerezdekből s a szőlőhéjából fakad.

Egy villanyerővel hajtott esztergapaden készülnek a szépen simára kikerekített fahordó dugók. A hátsó sarokban álmódoznak a seprűvel teleöltött fahordók.

Innen lejutunk a 24 darab 4. m. hosszú lépcsőfokon a földalatti pincékbe. A lejárati fölötti felirat német szóval köszönt: „Der Herr segne den Eingang und Ausgang!” Agádor szélén több széles átmérőjű gummitömítő kigyózik a pincébe, mely tulajdonképpen három 46 m. hosszú és 6 m. magas boltozott pincefolyosókból áll. Mindegyikének két-két oldalán, a hatalmas főtágyásokon egymás melle sorakoznak az óriási fahordók, számra körülbelül 60 darab, 1000—5650 liter űrtartalommal. Megjegyzendő, hogy majd minden hordó tele van zobori, pozsonyvidéki és olasz borral. Két millió korona körül ingadozik az elraktározott bor ára.

Kézzel és motorral hajtott borprések, szivattyúk és szűrők berregnek mindenfelé itt a föld alatt. Feltűnik az összegyűjtött

boraltnak és seprűnek utolsó kisorsolása. Egy hat hektós bórrel felt hordó a nehezék, mely kipréselt a seprűben még rejtett utolsó csepp bort is.

A pincék mostani gazdája az időközben felosztott bratislavai Palugyay-féle híres pincészetből beszerzett 54 darab 1872—73 évben készült, vastag dongákból előállított hordót. Hét darab teljesen ép. Eredetét igazolja a rája művészi módon vésett Palugyay családi címer.

A fahordókon kívül meglep a külön kamrába épített 7 darab betonhordó, melynek belseje üvegeslemeplapokkal van kirakva. Tartalmuk 200—400 liter. A pincének monstrum hordója a 71.700 literes falba épített, belülről szintén üvegburkolatú betonhordó. A tetejében látogató, hatalmas száj, mely az óriási hordó fenekéilen belsejét megtölti bórrel. A homlokára alkalmazott fellezálló mércenyelv mutatja, hány liter van benne.

Hogyha vég'gbámultuk a hordó és palackmosó egyes masinákat s az asztalbesztőlős szűrőket, melyek a legzavarosabb borokat is rövid időn belül kristálytisztává, csillogó tükrössé varázsolja s végigmustráltuk a gyöngedongájú olasz boroshordókat is — nyugodtan kiléphetünk a földalatti szokatlan világból az irodámmelletti kádárműhelybe, ahol megszületnek az új hordók s ahol egyben az invalidus hordók is új mezbe öltöznek.

Az itt elhelyezett filiráló gépeken kívül felénk csillog a tizennyolcezer, garmadába rakott zöldüveges, liberés palack, melyek várják a pillanatot, hogy széjjel hordják a világba, a szélrózsa minden irányába, a jókedvre derítő, zamatos borokat.

A pincészet lelkes, egész lelkét beleöltő gazdája büszke arra, ha messze vidékek érdeklődő tömege felkeresi az ő gyönyörűséges mindenét hépező borpincészetét. Tekintetével megsimogatja a kincseket magába rejtő óriási hordókat s kedves tekintete mireánk is siklik, különösen ha kóstolónak — amennyiben nem ellenkezünk — felénk nyújt egy egy kortyot becsülettel felnevelt borából.

Le d n á r barátunk önérzetesen, büszkén tekinthet szépen berendezett és példásan tartott kis birodalmára. M.

Esküvő. Klempa Lily branéi (berencsi) tanítónő és Risnyovszky Endre július 1 én Berencsen házasságot kötöttek. (M. k. é. h.)

Mennyit eredményezett a magyar énekkar jubiláris hangversenye? A fentebbi énekkar sikeres bemutatkozásának még ma is érezhető a hatása. Úgy az erkölcsi, mint az anyagi siker várakozáson felüli volt. A bevétel tiszta jövedelmét, — 3500 koronát — az énekkar a piarista templom festési munkálataira adományozta.

Értesítés.

A Nitrai Keraskedői Grémium ez úton is figyelmezteti f. tagjait, hogy július 1 től kezdődőleg Gajdác István úr megszűnt fentnevezett intézmény felügyelője és pénzbeszedője lenni és így nincs joga a grémium nevében tárgyalni.

Bellovič Illkárhelyettes. **Rajec** kormánybiztos.

Veszek régi „Színházi Életet”, öreg könyveket akármilyen nagy mennyiségben készpénzért. KVET Tivadar, Hlinková 35.

Elsuhan a gond...

Virágillatos nyári estén kinyílik a szobám ajtaja és sötét köpenyében bejön a gond. Hozzám telepszik és a szívemig ható hangon elkezd beszélni.

Ne gondold, hogy csak téged látogatlak meg, kellemetlen, de gyakori vendég vagyok én máshol is. Pedig tudom, senki sem lát szívesen, éppen azért érzem magam kényelmesen mindenütt. Letelepszem a hideg tűzhely mellé és ott melegszenek. Félnék tőlem az emberek és futnak előlem. De én annál közelebb férközöm hozzájuk, minél jobban menekülnek előlem. Sok ember szeretne kiverni a portájáról. Sokan hogy elűzzenek, a máséhoz nyúlnak, hóféhér lelkek bemooszolódhatnak, és villan, fegyver dörren, engem mégsem tehetnek ártalmatlanná. Minden házba szabad bejáratom van. A szegényektől a kenyeret viszem el az asztalról, a gazdagoknál puha, csipkés ágyba fektetek valakit. Nincs hely a világon, ahol én ne szerepelnék. Születés, esküvő, temetés, mindenütt ott vagyok. Ezerféle a dolgom, de én győzöm. És ki győz le engem? Gondanyó diadalmasan felnevetett.

Még könny ragyogott a szememben, mikor a vendégnek válaszoltam. Jó estét, szóltam, nálam mindenki szívesen látott vendég, legyen az gondanyó is. Most hogy közelebről látom, örülök, hogy nem is olyan csunya, visszataszító, mint gondoltam. — Csönd lett. Gondanyó e szokatlan fogadtatásra mélyebben burkolta be magát sötét köpenyébe. Za varban volt. Az eddigi hetyke, fölényes hang elmaradt. Érezte, hogy most megszegyenítették. Gögös alakja lassan összezsugorodott. Halkan betette az ajtót és megszegyenülten távozott, — mert mikor a gond legsúlyosabb, jön a váratlan segítség. A válságos betegség egyszerre megfordul és jön vissza az élet. A bonyolult helyzet csak úgy magától, egész egyszerűen megoldódik.

A nehéz sorsban küzködő emberfeletti erőt kap, hogy meggyőzhesse a lehetetlent és diadalra jusson. A szenvedés napjaiban hozzánő az ember a fájdalomhoz, de onnét felülről fogja a kezét valaki: az Isten.

A szenvedések magányos éjjelén Hozzá fo-
fyamodjunk, tárjuk ki szívünket és Ő megnyugtat, velünk marad. Barát, kedves elhagyhat, de Ő nem hagy el soha. Aki igazán bíz-
zik Istenben, soha nem marad egyedül. A legnagyobb letörtségben is erőt ad a gond leküzdéséhez és a gond elsuhan. N. E.

Muzsikaszó az autóbussen. Mult vasárnap autóbussen érkeztem Nitrára. Az egyik falusi állomáson felszállt egy különös társaság. Elül egy piros-pozsgás arcú, csupa élet és csupa tűz úriembert, a falusi gavallér megszokott dressében, vadászkalap, bricsesnadrág volt rajta. Utána négytagú cigánybanda szállt fel a kocsira, magukkal cipelve hangszereiket is. Még a cimbalmot is elhozták, olyképp, hogy lábait lecsúfolták és külön-külön hónuk alá kapták. Amint beléptek a kocsiba, a jókedvű úriember biztatására izibe felszerelték a cimbalmot az autóbusz belsejében és hegedűszó, furulya meg nagybőgő ontotta számos dallamát. Nagyszerű vasárnapi szórakozás volt ez, a kocsit többi utasa szívesen iürte, a jóindulatú sofőrnek sem volt ellene kifogása és mindenki sajnálta, mikor a következő megállón az egész vidám társaság leszállott. Még láttuk, hogy a nótákat parancsoló és magát szórnyen jól érző úriember a megállóhelyen maga köré felállította a társaságot, kikapta a primás kezéből a hegedűt meg a vonót és maga húzta tovább, mindaddig, míg

a kocsit el nem tűnt szeme elől. Nem valami dicsőn húzta, ide oda bicsaklottak a hangok, de azért mégis kifermálta valahogy a nótát. Néhány pillanatig még hallottuk, aztán elhalt a távoli zene. Meg kell hagyni, eredeti mulatság volt!

Nitrai képek.

Érdekes experimentumok a nitrai kereskedelmi iskolák keretében a pszicho-technikai gyakorlatok. Kb. 60-70 kérdést kap a tanuló, aki a kereskedelmi iskolákra kíván felvételt, melyre írásban a leggyorsabban és leglogikusabban kell válaszolnia. Az idő pontosan ki van mérve a munka elvégzésére. Ezzel a tanuló gyors gondolkodását és szellemi kapacitását igyekszik áttekinteni, melynek kvalifikálása után határozzák el, vajjon az illető gyermek megüli-e a mértéket a kereskedelmi pálya sikeres vállalására. Igen érdekes tanulmány, mely valószínűleg idővel pályadöntő mértékké fog tökéletesedni. Ezen pszicho-technikai experimentummal Nitrán Böhm és Rehak kereskedelmi akadémiai tanárok foglalkoznak sikeresen.

Mint minden évben, úgy ezidén is minden átmenet nélkül léptünk a hűvös időből a forró nyárra. Eddig azon sírtunk, hogy nincsen nyárunk, most pedig nem fogyunk ki a forróság feletti panaszokból. De hisz emberi, hogy panaszkodni kell, ok van rá mindik bőven. Panaszkodunk a télre, a nyárra, a szomszédok hangos beszédére, a gyerekek tiszteletlenségére, a barátnő hamisságára, a szabónők pontatlanságára, a drágaságra, a zsemlyére, kenyérre, az óvóhelyekre, a cselédmizériákra, az egész világra, csak magunkra nem, kik nem látjuk meg és nem érezzük át az idők változását és komolyságát és nem vagyunk hálások a Sorsnak, hogy tiszta lakásban, jólakottan, bomba és járványveszély nélkül élhetünk. Gondoljunk azokra, kiknek mindez hincsa meg és akkor nem panaszkodhatunk, nem idegeskedhetünk, hanem leszállított igényekkel, bátran és nyugodtan helytállunk magunkért mindenkor egy békés és és boldog jövő reményében.

Uj jelenség nálunk mostanában a kolduló kutyák. Különösen hangzik, de teljesen fedi a a valóságot. Nem egyszerű kóbor ebekről van szó, hanem gazdátlan, éhes kutyákról, melyekben az ösztön az értelmességig fokozódott. Ezek a kolduló kutyák házról házra járnak reggeli és ebédidőben, megállnak az ajtó előtt és kérő szemekkel furakodnak tekintetünkbe. Ha megkapták az alamizsna-ételt, mennek egy házzal odébb. Örömmel értesültünk, hogy vagyunk sokan, kik gyűjtjük az ételmaradékokat és állandóan vizet tartunk számukra készletben. Az éhes szomjas kutya hajlamos a veszteltségre. Szánalomból és elővigyázatosságból is fel kell figyelni ezekre a szegény páriákra.

Kenedy Erzsébet.

Elsőosztályú tűzifa
nagyban és kicsiben kapható
Masab handloval
vágott fa porosz szén
fűrészelt karvini
koks állandó raktáron
Sumichrast Rudolfnál
Nitra, Vodná ulica. Tel. 2291.

Hirdessünk a Szemlében!

Csokor a napon.

A kék harangvirágok csokra
Elfonnyadt néhány nap alatt.
Most kitétték a folyosóra —
Szikrázva süt le rá a nap.

Hetekig ért az erdőmélyen,
Hűvös árnyékban senyvedett,
Mit alig kapott életében:
Kap im mosolyt, fényt, meleget.

Arany sugarak lopják, szívják
Elszikkadó sovány levét,
A pusztulás utolsó kínját
Tüzes mámorral tépve szét

A déli nap vad vágya izzott
S a megfakult virágra szállt:
A hervadó bús beteg szírmot
Csókolja a dicső halál

Molnos Kálmán.

Aratás.

Künn járok a nitrai határban és nézem a nitrai vetést. Szőke haját végig fésüli a szél. Hány millió ember vágyait váltod valóra, vetés, hány millió ember szívét dobantod meg ezen az árva, elnyugozott földön, mikor most ilyen gyönyörűen mosolyogsz feléjük! Vigasztalj meg minket és ontsd ránk bőkezűen áldásodat. Ne hagyj elpusztulni minket, dacolj velünk. Kalászáidat ringassad a szélben, susogj! Oh, ha tudnád, hogy mint remegtünk érted! Minden reményünk te vagy. Tudtuk, hogy nem hagysz cserbe minket és tavaszi csirázásod új hitelt öntött belénk. Hirdesd, hogy veled gazdagok vagyunk, mert a sok ajaknak jut minden napra belőled. A te lángod ég a szemünkben és az ereinkben töled úszik a vér. Te éltetsz minket és hogy még vagyunk és büszkén állunk a világ előtt, ez is a te részed, hullámzó vetés. Teljenek meg veled a csűrök, hogy az ősz békéit, derűsen, bizón ragyogtassal és ne érjen készületlenül a vihar sem, a téli fagy sem. Már feni a kaszát a gazda, hogy learassa az érett kalászatokat. Végigcseng a földeken a dal, a puha jó kenyérről, a bőségről, a békéről, mely biztosan el fog jönni hozzánk is.

Anyakönyvi kivonat.

Születések:

Kusy Mátyás Nitra lánya Anna Józsa, Pintér Ferenc Branč fia Ferenc, Ondráško Ferenc N. Ivánka lánya Helén, Jeney László Vičapy-Opatovce fia László, Magyarai Pál Nitra lánya Magdolna, Csapos János Nitra lánya Gizella Janka, Sadlón Antal Nitra lánya Zita Mária, Hlavina István Nitra lánya Viera.

Házasságok:

Vágás Árpád István Zilina Mercader Helenával Nitra, Bugyik József Tavarnok Damer Máriával Tavarnok, Zverka Rudolf Povázska-Bystrica Berzeihy Irénell Ivánka Nitra mellett, Liko József Nitra Kmet'o Erzsébettel Nitra.

Halálozások:

Simonovánszky Ferenc 85 éves Nitra, özv. Janoška Mária szül. Močkoš 83 éves Nitra, Šinsky József 77 éves Nitra, Maslányi Vilma szül. Baranik 32 éves Hradišf, Hudec Éva 22 hónapos Horné Krškany, Schlesinger Gyula 40 éves Nitra, Jaksics Jenő 71 éves Nitra, Polcer Erzsébet 16 éves Nitra, özv. Illésné szül. Kučera 72 éves Nitra.

NITRAMEGYEI SZEMLE

Felelős szerkesztő és lapkiadó:

Risnyovszky János.

Kéziratokat nem adunk vissza!

Nyomja Risnyovszky János könyvnyomdája

(ezelőtt „Corvin”)
Nitra Piaristák-ut. 22.